

Recenzja

Rozprawy doktorskiej Pana lek.med. Bartłomieja Bąk pt.: *‘Rola emocji samoświadomościowych w patogenezie depresji w kontekście wybranych czynników temperamentalnych i płci psychologicznej’*.

Rozprawa na stopień doktora w dziedzinie nauk medycznych.

Promotor: dr hab. n med. Tadeusz Pietras prof.IPiN

Promotor pomocniczy: dr n hum. Kasper Sipowicz

Instytut Psychiatrii i Neurologii

Warszawa 2022.

Recenzowana praca liczy 191 stron [w tym 95 część teoretyczna]. Zgodnie z przyjętymi zasadami rozprawa obejmuje: wstęp, założenia i cele pracy, materiał i metody, wyniki, dyskusję, wnioski, piśmiennictwo, streszczenie.

Pracę przeczytałem z zainteresowaniem z kilku przyczyn: pionierskiego tematu, interdyscyplinarności, bogatego programu badawczego, erudycji Autora. Zaskakuje mnie pozytywnie zdolność Autora do poruszania się w obszarze psychiatrii i psychologii a także uwzględniania uwarunkowań kulturowych.

Uwagi szczegółowe

Wstęp:

-Dobre wprowadzenie do przedmiotu pracy, ładne humanistyczne zakończenie.

-brak źródeł danych o epidemiologii zaburzeń depresyjnych,

-czy tylko 2 zawody mają charakter pomocowy ?

1.1. i 1.2. –bardzo dobrze opracowane, nie mam uwag.

1.3. – bardzo dobrze opracowany aspekt historyczny,

1.4 i 1.6. –nie mam uwag.

1.5. – bardzo dobre opracowanie farmakoterapii. Lakonicznie wspomniana wartość psychoterapii, która przecież w leczeniu depresji ma bardzo duże znaczenie.

2.1 i 2.2.- bardzo dobre opracowanie.

2.3. – duma i pycha to emocje pozytywne? [str.47]. Dla Czytelnika może to nie być zrozumiałe.

2.4. – bardzo dobrze opracowany rozdział.

2.5. – ciekawy rozdział, intrygujący.

2.6. – nie mam uwag.

Rozdział 3: bardzo dobre opracowanie, to w zasadzie kompendium wiedzy na ten temat.

Rozdział 4:

4.1-4.2 -4.5.3 – nie mam uwag, dobre opracowanie,

Brakuje 4.5.4.

Dominują odwołania do koncepcji Foucault, to jednak tylko jedna z wielu.

4.3. – lakoniczne [w porównaniu z innymi] opracowanie, brak w nim odniesienia do opracowań polskich badaczy np. prof.Marii Beisert.

4.4. – bardzo dobre opracowanie, szczególnie związki między płcią a depresją w koncepcji Bem.

4.5. – bardzo dobrze opracowany aspekt historyczny. Brak odniesień do polskich badań socjoseksuologicznych np. raportów Zbigniewa Izdebskiego.

4.5.5: bardzo ciekawy rozdział, szczególnie powoływanie się do poglądów prof. Janion. Zaskakują mnie natomiast rozważania o antysemityzmie –nie bardzo widzę związek z pracą.

Rozdział 5:

Dobrze opracowane pytania badawcze, hipotezy. Na uznanie zasługuje wielkość badanej populacji -201 osób. Narzędzia badawcze dobrze dobrane i opisane. Brak grupy kontrolnej. Analiza statystyczna starannie przedstawiona.

WYNIKI

Oceniam je jako interesujące i wszechstronnie opracowane. Są potwierdzone i zobrazowane w wielu tabelach. Są jakie są. Jako najbardziej interesujące oceniam następujące:

1.korelacje pomiędzy nasileniem cech temperamentu Żwawość, Persewarytawność, Reaktywność emocjonalna, Rytmiczność, Aktywność a nasileniem cech depresji.

2.korelacje pomiędzy cechami temperamentu a Globalnym poczuciem winy, poczuciem Wstydu, orientacją seksualną.

3.nasilenie objawów depresji u osób z płcią nieokreśloną i androgyniczną. W tym ostatnim przypadku wydaje mi się dość zaskakujące. Zwłaszcza, że płeć androgyniczna staje się dominująca w populacji.

DYSKUSJA

Oceniam ją jako bardzo dobrze opracowaną, erudycyjną, wnikliwą, z analizą bogatego piśmiennictwa. Zasluguje na uznanie. Taki poziom występuje w niewielu rozprawach doktorskich. Na uwagę zasługują rozważania na temat nasilenia depresji u studentów w porównaniu z populacją ogólną, w skalach Persewarytawności, Reaktywności emocjonalnej, a także nasilenie depresji u kobiet biseksualnych, osób z nieokreślonym poczuciem płci psychologicznej.

Na uznanie zasługuje również krytyczna ocena badań własnych. Uważam jednak, że Autor powinien opracować wyniki swoich badań w formie publikacji.

WNIOSKI

Są interesujące a szczególnie [w moim przekonaniu] na uwagę zasługują następujące:

-temperament wpływa na nasilenie objawów depresji,

-poczucie winy jest bardziej specyficznym objawem depresji niż poczucie wstydu.

PIŚMIENICTWO

Na uznanie zasługuje tak dobrze dobrane, bogate, wszechstronne i wykorzystane w pracy piśmiennictwo. W niewielu rozprawach doktorskich autorzy tak wiele uwagi poświęcają analizie piśmiennictwu i tak obszernemu.

Wyżej wymienione uwagi krytyczne i uwagi nie umniejszają wartości pracy.

Pracę Autora oceniam jako pionierską w badanym obszarze, wnikliwą, erudycyjną, potrzebną. Praca doktorska Autora spełnia warunki określone w art.187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym n nauce [Dz.U.z 2021 r.poz.478 ze zm. Wnioskuje o dopuszczenie Autora do dalszego postępowania w przewodzie doktorskim.

prof. dr hab. med. Zbigniew Lew-Starowicz
specjalista seksuolog, psychiatra, psychoseksuolog
nr 4360147

